

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY.

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.)

XIII. Leó pápa *Ledy* Nándor grófhoz. 1895. márc. 6-án.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Értelme nem adnak vissza.	Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felelős szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótanájosos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyen szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyilttér soronként 50 kr. Többzori hirdetéseknek engedmény
--	---	--	---	--

Az életbeléptetés.

(b. f.) Visszatérünk erre az érdekes tárgyra, de ezuttal nem óhajtunk foglalkozni az életbeléptetési rendeletekkel, hanem a többi eszközökkel, a melyekkel a kormány előkészíti az egyházpolitikai törvények bevitelét a gyakorlati életbe. Egyelőre csak két ilyen eszközzel dolgozik a kormány. Az egyik komikus, a másik tragikus jellegű. A komikus jellegű eszköz abban áll, hogy a kormány a félhivatalos »Politische Correspondenz« utján »élénk meglepedéssel konstatálja az *általános, mély hatást*, melyet az egyházpolitikai törvények végrehajtására vonatkozó tizenkét életbeléptetési rendelet az *egész országban* keltett, a mely hatás *még az ellenzéki sajtóban is*, legalább annak komolyabb irányában, kifejezésre talál.« Nem akarjuk olvasóinkat megfosztani a félhivatalos Urambátyám közleményének teljes élvezetétől s ezért ideiglatjuk a kommuniké többi részeit is, a mint itt következnék:

„Bátran remélhető, hogy a nagy gonddal előkészített és jól felszerelt apparátus fönnakadás és nehézség nélkül fogmüködni. Ha az alsó klerus az anyakönyvvezetés megvonása által anyagilag megrövidülne, úgy a kormány bizonyára fog utat-módot találni, hogy a klerust, kinek érdekeit szíven hordozza, ezért megfelelően kárpótolja. A mi a klerikális oldalról az életbeléptetés idejére jelzett pásztorlevelet illeti, bátran el lehet várni a magyar püspöki kartól, hogy kerülni fogja ez ünnepélyes nyilatkozatában mind az oly kifejezést, a mely esetleg az új törvények elleni felbujtásnak, vagy ellentállásra való izgatásnak volna magyarázható. Sőt még az is remélhető, hogy a törvények végrehajtása ellen irányuló klerikális agitációnak merő kísérlete is kudarcot fog valani a lakosság békés, törvényszerető közérületén. A mi ellenben a nemzeti párt egynemű organumában kifejezésre talált kifogásokat illeti, határozottan állítható, hogy úgy a kihirdetés, valamint a házasságkötés is — ha a felek nem bírják elegetően a magyar nyelvet — a házasságkötő felek anyanyelvén fog megajtetni. Egy részt biztosítva van a magyar nyelvnek hivatalos jellege az anyakönyvvezetésnél, másrészt azonban a gyakorlati igények is teljes kielégítést nyernek, az elvek szerinti tar-

talmához való intranzigens ragaszkodás mellőzésével. Az anyakönyvvezetők kinevezetésénél pedig figyelembe vették az illető vidék nemzetiségi nyelvének ismerete is.“

Látni való ezekből, hogy kormány élénk meglepedéssel konstatál olyasmit, a mi nem létezik, aztán bátran remél és vár — lehetelent. Hiszen igaz, azok a bizonyos rendeletek mély hatást keltettek ország-szerre, de hogy ez a hatás kedvező, és hogy ez a kedvező hatás még az ellenzéki sajtóban is nyilvánult, azt csak a liberális tábor látja, mi nem látjuk, a nép nem látja, de még a leendő m. kir. anyakönyvvezetők sem látják. Ellenkezőleg, a ki ismeri a vármegyházakon és börtén kívül uralkodó országos hangulatot, az csak csinos kis fiaskót jósolhat az egyházpolitikai törvények életbeléptetésének és azt mondja, hogy illőbb lett volna, az életbeléptetést november 2-ára, halottak napjára halasztani. Mily komikusan hangzik: »A nagy gonddal előkészített és jól felszerelt apparátus fönnakadás és nehézség nélkül fogmüködni!«

De még komikusabban hangzik, hogy a kormány megfelelően kárpótolni fogja az életbeléptetés által anyagilag megrövidített klerust, »kinek érdekeit szíven hordozza.« Oh te vak-sággal megvert klerus, nem látod-e be, hogy a liberális-kormány szíven hordozza a te érdekeidet, midőn sajtójában nap-nap után meghurcol, midőn kiadja az utasítást, hogy a papokat ki kell hagyni a megyei és városi bizottságokból, no meg a választási lajstromokból?

Hanem a legkomikusabb mégis az, hogy a kormány »bátran elvárja,« miszerint az életbeléptetésre vonatkozó pásztorlevél »kerülni fog minden olyan kifejezést, a mely esetleg az új törvények elleni felbujtásnak vagy ellentállásra való izgatásnak volna magyarázható, sőt még az is remélhető, hogy a törvények végrehajtása ellen irányuló klerikális agitációnak merő kísérlete is kudarcot fog vallani a lakosság békés, törvényszerető közérületén.« Ejnye, kis hamis félhivatalos! Mi mindent nem

vár és remél! És hozzá még bátran és bizton! Hiszen ez nagyon szép! Csakhogy — és ezt illő szeretettel és tisztelettel kérjük — mi alapon várja a kormány, hogy a pásztorlevél holmi apotheoizisa legyen az egyházpolitikának? Azt ugyan ne várja, valamint azt sem, hogy a kiadandó, de még meg nem szerkesztett pásztorlevél bujtogatni és izgatni fog az egyházpolitika ellen. A püspöki kar nem szokott sem bujtogatni sem izgatni, — ezt a liberális kormányra hagyja, — hanem igenis figyelmeztetni fogja a hívőket, hogy a világi törvényt megtartsák ugyan, de ne helyezzék az örök isteni törvény fölé. Az pedig magától értedődik, hogy mindenki, a ki igazán, szíve szerint katolikus, minden alkotmányos esz-közzel arra fog törekedni, hogy a vallás ellenes egyházpolitikai törvények kitépessenek törvénykönyveinkből.

A mi az állami anyakönyvvezetői hivatalokban használandó nyelvet illeti, örömmel vennők tudomásul, hogy a nem magyarjakkal saját anyanyelvükön érintkeznek a hivatalnokok — ha ezen szépenhangzó félhivatalos ígéretésnek ellent nem mondanának az életbeléptetési rendeletek.

És ezzel áttérhetünk a kormány életbeléptetési intézkedéseinek komolyabb oldalára. Hogy sokat ne teker-toriázzunk, egyszerűen ideiglatjuk a »Pester Lloyd« következő nyitrai tudósítását:

Az 1896. évi képviselő-választók lajstroma Nyitramegye 11 kerületének községoiben jul. 5—20-ig közszemlére van kitéve. Az összeírás eredménye a következő: A nyitrai választó kerületben a választók száma 1823 (tavaly volt 2324), az érsek-ujvári kerületben 2002 (ezelőtt 2405), a vág-vecsei kerületben 1794 (vlt 2214), a vág-ujhelyi kerületben 1197 (ezelőtt 1253), a galgóczi választó-kerületben 1798 (tavaly 2141), a verbói kerületben 1244 (vlt 1442), a nyitra-zsám bok-réti kerületben 1180 (ezelőtt 1815), a nagy-tapolcsányi kerületben 1633 (vlt 2392), a szakolezai kerületben 2410 (tavaly 2395), a szeniczai kerületben 2163 (ezelőtt 2066), a privigyei kerületben 1730 (vlt 2023). A megye összes választóinak száma 18071 a tavalyi

22370-el szemben. az apadás 3399 választót tesz ki.

Most már értjük, mi módon igyekszik a kormány az egyházpolitikának tekintélyt szerezni, a katholicusokat *pacifidálni* és a jövő választásokkor az egyházpolitikai ellenzékét *elnémítani* . . .

Molnár Samu dr. iur. can.

(b. f.) Dr. Molnár Samu ciszt. r. áldozár megszólalt mult szombati felhívásunkra és nyilatkozott. Nyilatkozott a „Magyar Állam“-ban, „Magyarország“-ban, „Egyetértés“-ben, „Magyar Hírlap“-ban és néhány vidéki lapban. A „Hazánk“ nem közli a nyilatkozatot, hanem egyszerűen tudomást vesz róla és ezt a sokatmondó kommentárt fűzi hozzá: „E nyilatkozattal szemben arról értesítünk bennünket, hogy az áthelyezést nagyon nyomós okok sürgették, a melyek közelebb állnak a társadalmi szempontokhoz, mint a politikához. Ez a körülmény felment bennünket attól, hogy a nyilatkozatot kommentáljuk.“ A kánonjogi doktor ur lapunk szerkesztőjét is szépen kérte a nyilatkozat közlésére és minthogy mi nem vagyunk semmi jónak a megrontói, hadd álljon itt a famózus nyilatkozat:

Több fővárosi. vidéki és helybeli lap Bajára való áthelyeztetésemet dispozióim szövege alapján oly módon kommentálták, hogy a helyzet tisztázására a nyilatkozás okvetlen szükségessé vált. Én ezt, már a quisquis verborum suorum interpret elvénél fogva is máskül, vagy esetleg másoktól vártam. Mivel pedig mások jobbnak tartották erről hallgatni, az egyik helybeli lap meg — bár nagyon „néppárti“ modorban — egyenesen felszólít a nyilatkozásra, azért szükségesnek tartom a következőket kijelenteni: Papi, tanári és társadalmi kötelességeimet előjáróimnak mindig teljes megelégedéssel teljesítettem. Ezt bizonyítják igazgatóm és helybeli főgázgatóm elismerése és a publikum hozzám való ragaszkodása.

Nem szoktam a dolgot sola elhamarkodni, még „lelkességekben“ sem. Hódoló tisztelettel szoktam viselkedni mindig „illetékes“ előjáróim iránt. Mindenkinek jogait tiszteletben szoktam tartani. S ha ez reám is vonatkozott, mindig meghódoltam

neki. Most sem gondolok arra, hogy kivonjam magamat alóla. De a jogtalanságot még illetékes előjáróimmal szemben sem szoktam szó nélkül hagyni. Ezért bánt kétszeresen is, hogy szent Rendem féltékenyen őrzött ősi jogaira a rosszul informált méltóságos püspök ur beleavatkozott és hogy ennek, a Rendünkkel szemben történt jogtalan beleavatkozásnak, ugyancsak hamis információk alapján, jó lelkű Apátom, Krisztusban kedves Atyám, propter bonum pacis engedett. Mert hogy ez így van, bizonyítja a hozzám 147. hivatalos szám alatt érkezett, meg nem hamisított s a fővárosi lapok által szóról-szóra hitelesen közölt áthelyezési okmányom. A melynek politikai oldalát manapság — már a közölt szövegnek fogva is — nagyon nehéz dolog volna elvitatni. Tehát a több fővárosi lap által közölt hír nem „kacska“, hanem valóság, factum historicum. — A „Hazánk“ elferdítése „néppárti“ okoskodás. Magyar nyelven irt áthelyezési okmányomban még akarva sem lehetne a tisztán olvasható „felség“ szót a „felsőség“ szóval felcserélni. Ellentmondana ennek nemcsak a kontextus, hanem szeretve tisztelt Apátomnak, Krisztusban kedves Atyámnak, ezen ügynek való privát megbeszélése is az anyai látogatás alkalmával. Ezek után annak kijelentésével, hogy még pap létemre sem rokonszenvetzek a mostani „levizgázt“ néppártal, maradtam

Székesfejérvárott, 1895. jul. 8.

Dr. Molnár Samu,
kánonjogtudor és főgimn. okl.
nyilv. rendes tanár.

Ez a nyilatkozat sok tekintetben érdekes világitást vet a nyilatkozóra. Feltűnő mindjárt az aláírás. Dr. Molnár Samu nem ciszt. r. áldozárnak írja magát, hanem kánonjogi tudornak és okleveles főgimnáziumi tanárnak, a miből azt következtethetjük, hogy dr. Molnár aposztatálni óhajt. E következtetésünket különben is megerősíti azon értesülésünk is, hogy dr. Molnár ugy nyilatkozott, hogy már nem sokáig lesz a ciszterci rend tagja. Ezek után világos, hogy a nyilatkozatot komolyan venni nem lehet, nem szabad. Az a szerzetes, a ki nemskára elhagyni készül rendjét és azon egyházat, a mely fölnevelte és diplomát, biztos jövőt szerzett neki, az a szerzetes szívében már régen aposztatált és ezért csak hipokrizisnek tekinthetjük, midőn dr. Molnár ur arra hivatkozik, hogy ő papi kötelességeit mindig hiven teljesítette, hogy Krisztusban kedves atyjának nevezi a zirci apátot,

hogy hódoló tisztelettel szokott viselkedni „illetékes“ előjárói iránt és a többi. Annyi is bizonyos, hogy egy szerzetesnek, a ki alázatossági és engedelmisségi fogadalmat tett, nem szabad oly büszkén hivatkozni előjáróinak elismerésére és a publikumnak hozzá való ragaszkodására. Az pedig már pláne illetlenség egy szerzetes részéről azt mondani, hogy „bánt kétszeresen is, hogy szent Rendem féltékenyen őrzött ősi jogába a rosszul informált méltóságos püspök ur beleavatkozott és hogy ennek a Rendünkkel szemben történt jogtalan beleavatkozásnak ugyancsak hamis információk alapján jó lelkű Apátom, Krisztusban kedves Atyám propter bonum pacis engedett.“ A nyilatkozat ezen passzusa eltekintve attól, hogy gyanúsítása nemcsak a zirci apátnak, hanem dr. Steiner megyés püspöknek is, arról győz meg bennünket, hogy Molnár Samu kánonjogi doktor urnak egyházjogi tudománya egy kissé fogyatékos.

A mi Molnár ur nyilatkozatának azon állítását illeti, hogy dispozióijában a „felség“ szó nem hamisítás és nem „felsőség“ szóval cserélendő fel, azt mi szívesen elismerjük, de midőn ezt elismerjük, határozottan és ismételtlen tiltakoznunk kell Molnár urnak azon állítása ellen, mintha áthelyezésének és a „felség“ névre való hivatkozásnak politikai oldala volna. Molnár ur nem olyan nagy politikai kapacitás, mint ő ezt képzeli.

És most térjünk rá Molnár Samu kánonjogi tudor ur kánonjogi tévedéseire. Molnár ur jogtalanak mondja a megyés püspök beleavatkozását a ciszt. rend jogaiba. A kánonjogi doktor ur itt nagyon téved s ugy látszik nem tudja, hogy minden megyés püspöknek igen is van fenhatósági joga azon szerzetesek felett, a kik a zárdán kívül követnek el olyasmit, a mi az egyház szellemével ellenkezik. Ha a doktor ur nem hiszi ezt, nézzon utána bármely egyházjogi tankönyvben, megtalálja benne a kellő felvilágosítást. És hogy

TÁRCA.

Szent István király szobra és Székesfejérvár.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárcája. —

A honalapítás ezeréves fennállásának megünneplésére vonatkozó intézkedésekkel kapcsolatosan a miniszterelnök elhatározta, hogy első apostoli királyunknak Szent Istvánnak szobra a székes fővárosban felállítassék.

Az erre vonatkozó intézkedések már is folyamatban vannak s Budapest által már évekkal ezelőtt tett nagylelkű adományok felhasználásával a szobor államköltségen fog elkészülni.

Miután azonban nemcsak Budapesten, hanem az ország különböző helyein folytak be e célra adományok, felhívja a miniszter a törvényhatóságokat, hogy netalan a hozzájuk beérkezett adományokat terjeszse fel az állampénztárba.

*

Budapest, mint egy kacér asszony csinosítja magát s mint a kacér asszony möhön megkíván minden ékességet, mivel némi föltűnést kelthet, fővárosunk is magához ragad minden valamire való művészi alkotást, míg a vidéki városok nagy része a szegény hamupipóke sorsára hagyatva ott vesztgel, a hol száz év előtt fejlődésében

megakadt. Egész utcák omolnak porba, hogy helyükön fényes palotások emelkedjenek; új hidak, új színházak épülnek, a szobrok gombamódra nőnek ki a földből; az ország szívének e meszeszerűen rohamos fejlődésében örömet talál minden jó érzésű ember. De öröm is bőven esordul szívünkbe, ha józan észszel meggondoljuk, hogy a mit a lakosság zömének jóléte megkövetel, azzal vajmi keveset törődnek.

A fényes paloták spanyolfala mögött apró, földbe sülyedt házikók görnyednek zsufolt pincelakásokkal, szűk, bűzhödtt udvarokkal. Az egész napon át munkában izzadó nép alig talál tenyérnyi helyet, hol üde levegőt szivhatna. Ha igaz, a mit egy külföldi orvos mond, hogy a fás terek a főváros tüdői, akkor a mi szegény fővárosunk tüdő-sorvadásban szenved. Es csakugyan, ha a világvárosok betegeinek statisztikáját összehasonlítjuk, sehol sem oly nagy a tüdő-veszesek számának aránya, mint Budapesten. S ezt nem igen fogja csökkenteni a város-írtása, hol a fák helyén épületeket emelnek s rövid idő múlva a megmaradt kevés lombos helyet is elzárják a nép elől. Igaz, hogy kárpótlásul az üllői-út végén új ligetet tákolnak össze, de üdüléslert ott, a közeli sertéshotelek nem épen ámbróziás illatamiatt szó sem lehet.

A nyilvános terek hiányáról panaszkodnak mindig, valahányszor új monumentális épület, új szobor emeléséről van szó.

E miatt már egynehány emlékmű ügye rekedt meg; de azért, midőn valamelyik nagy emberünk dicsőségének megemlékezéséről van szó, Budapest büszkén veri mellét: az ország szíve vagyunk. minket illet a szobor.

Hogy mily fonák fölfogás ez, arról meggyőződhetünk, ha az emléksobrok történetén végig pillantunk. Aegyptom a szobrászat bölcsője, az emlékszobor a Nilus partja mentén szőtt mythosnak köszöni létét. A halott ember szellemalakjáról, mi talán népmondáink kísértetének felel meg, azt képzeltek, hogy vándorlása közben szert oda visszatérni, hol holtteste nyugszik s ilyenkor az alakjának megfelelő szoborba száll megpihonni. A görögök az olympiai győzőknek a győzelem színhelyén állítottak szobrokat. A középkor síromlékeiről a renaissance idején a hős tevékenységének színhelyére kerültek az emléksobrok s a külföldön ma is mindenütt arra igyekeznek, hogy az emlékmű a helylyel bizonyos vonatkozásban legyen.

Nagy emberek géniuszának színelletét mindig érezzük, ha nagy tetteik színhelyén, vagy örök nyugvóhelyükön megfordulunk. E hatás emelése az emlékszobor rendeltetése.

Mit látunk Budapesten? Petőfi szobra a dunaparti kőfákon piheneti tekintetét. Arany János, kiről senki sem mondhatja, hogy kereste az utcák lármáját, ott görnyed a legzajosabb köruton, mintha röstelné az életért marakodó emberek frivol zslváját.

Molnár ur egyik-másik nyilvános szereplése ellenkezett-e az egyház szellemével vagy sem, annak megítélésére nemcsak közvetlen előjárójának, hanem a megyei püspöknek is van joga.

A „felség” szót illetőleg a következőket kell konstatálnunk. Mi azon okból tekintettük e szót hamisításnak, mert Molnár ur izraelita hirdapíró-barátai „néppárti aknamunká”-nak tüntették fel a felségre való hivatkozást. Molnár ur állítása szerint a „felség” szó valóban benne van diszpozíciójában. De dr. Molnár ur megint téved, midőn politikai okokat magyaráz bele ebbe a szóba, és ezen tévedése ismét egyházi ismereteinek hiányosságára vezethető vissza. Minden egyházi és közjogi tankönyvben meg fogja találni Molnár ur, hogy a király ő felségének, mint a magyarországi kath. egyház legfőbb kegyurának joga van szerzetes rendezet az országba behozni, korlátozni kitiltani és helyreállítani továbbá gondoskodni arról, hogy a javadalmas szerzeteseknek kötelességeiket hiven teljesítsék.

És most már csak néhány szavunk van Molnár urhoz. Hogy Molnár ur miképen vélekedik a néppárt felől, ez minket egészen hidegen hagy. A „néppárt” épp úgy fog megállani Molnár ur becses támogatása nélkül, mint az egyház és a cisztercita rend is. Molnár ur politikai nézetei egyáltalában nagyon szűk körben találhatnak viszhangra.

Végül még a „Székesfehérvár és Vidéke” c. ujságnak is kellene válaszolnunk azon gorombaságokra, a melyekkel minket elhalmoz. De nem válaszolhatunk erre azért, mert a közönség már is elítélte azon ujságot, a mely védelmébe vesz egy, kötelességeiről megfeledkezett és aposztázásra készülő szerzetest, és ugyanakkor nem látja, hogy ezen szerzetes miatt mily durván és jogtalanul bántalmazzák a megyéspüspököt.

Szent István király szobrát Budavár fokára tervezik szoronszerűen, ötletszerű megválasztott helyen. Tudjuk, hogy Buda tulajdonképeni szereplése csak IV. Béla királlyal kezdődik, ő kerítette be várfallal, tette városná, állított ott szobrot neki, az új honalapítónak, kiról sajnos, miként történelmünk egyébb nagy alakjairól is, kortársaink túlbocsulása mellett megfeledkezünk. Egyedül Székesfehérvár lehet a szent király szobrának méltó helye, a régi királyt koronázó város, Szent István temetkezési helye. A főváros zsvajában a legtöbb emlékmű jelentősége elvesz, itt senki sem ér rá, hogy a nagy ember teitoin elmélkedjék, a szobor tisztán dekoratív értékű, s a nemzet hőseit csupán erre fölhasználni nem mondható épen kegyeletes dolognak. Meg voltunk róla győződve, hogy Székesfehérvár törvényhatóságának a Szt. István szobor felállítását célzó törekvései ország szerte viszhangra találnak s reméljük, hogy a közóhaj előtt meghajlik majd Budapest is, s a vidékkel vállvetve fog közreműködni, hogy a regnum Marianum megalapítójához illő emlékmű ragyogjon az Árpádok városában, de meggyőződésünknel erősebb volt a kormány makacssága és Szent István szobra majd Budapest fog állani, ékes tanúságot téve arról, mily esély a mai kor vezető közegeiben a történelmi érzék. Avagy talán azért, trueból nem állítják fel első szent királyunk szobrát Székesfehérváron, mert ez a város híthő katolikus város?

D. K.

Egyelőre csak annyit: Mindazon gorombaságokat, melyeket a „Székesfehérvár és Vidéke”-nek műkatholikusa ellenünk szór, visszahárítjuk ő reá. Ő nála vannak a legilletékesebb helyen.

BELFÖLD.

— **A nunciusról.** A *gödöllői* kerület papsága tavaszi gyűlésén részvét nyilatkozatot intézett Agliardi nunciushoz, a ki e hó 5-én Karlsbadból kelt válaszában köszönetet mondva a megemlékezésért, buzdítja a papságot, folytassa nagy munkáját, az ősi hit védelmezését Magyarországon.

— **Fogy a választók száma.** *Debrecenben* már „összeállították” a képviselő-választók milleniumi listáját. E szerint az I. kerületben 849, a II. kerületben 1005 és a III.-ban 1162, összesen tehát 3016 választó iratott össze, *jóval kevesebb*, mint az ideai választók. — *Szabadka* I. kerületben 2178, II. kerületben pedig 2588, tehát összesen 4766 választó iratott össze, *szintén kevesebb*, mint a mennyi választója az idén van a városnak. — A pozsony megyei *Közsvölgy* községből írják, hogy ott az összeírásra azért nem mentek el sokan, mert az összeírás napja nem lett a szokásos módon közhírré téve. Még a plébános is csak másnap értesült az összeírásról. A plébános le akarván másolni az ideiglenesen összeállított lajstromot, június 4-én udvarias levélben fordult a helyben lakó Mátis Gáspár körjegyzőhöz, kérdező, hol van a lajstrom közszemlére kitéve, mire azt az írásbeli választ nyerte, hogy a jegyző várja őt. Erre másnap, július 5-én, a plébános személyesen elment a körjegyző irodájába, de az eleinte azt mondta, hogy a lajstrom nincs meg, azután pedig a durvaságok és szitkozódások egész áradata következett, minél fogva a plébános kénytelen volt eltávozni a hivatalból.

— **Liberális kacsa.** A liberális lapok jul. 8-iki kelettel a következő salzburgi táviratot közölték:

Az osztrák püspökök az őszszel általános pásztorlevelet fognak kibocsátani, a melynek tervezetét az itteni érseki palotában már teljesen el is készítették és véleményadás végett valamennyi osztrák püspöknek szétküldötték. A pásztorlevél egyik passzusa a nunciusról fog vonatkozni, a mely passzus azonos lesz ama pásztorlevél tartalmával, melyet *Julius hó végén a magyar episzkopátus* fog kibocsátani. Jellemző, hogy az osztrák pásztorlevélét esekély változással könnyen át lehet változtatni a választókhöz intézendő felhívásá. Ez azért fontos, mivel az osztrák episzkopátus nagyon jól értesült információ után számított arra, hogy a költségvetés tárgyalása után az osztrák képviselőházat fel fogják oszlatni.

Illetékes helyről úgy értesültünk, hogy ezen táviratnak a magyar püspöki karra vonatkozó része merő koholmány. A legközelebbi püspöki konferencia csak augusztusban lesz és közös pásztorlevél már ezen egy oknál fogva is július végén nem bocsátható ki.

— **A delegáció határozatai.** Az osztrák hivatalos lap vasárnap, a magyar pedig kedden közölte a delegációk határozatainak legfelsőbb jóváhagyását. A jóváhagyást a királyon kívül a közös miniszterek írták alá.

— **Hátralékos anyakönyvfelügyelő.** Még csak kinevezve sincsenek az anyakönyvfelügyelők, már is hátralékban vannak theorában. Egyik amerikai barátunk, ki sehogy sem bírt boldogulni az Egyesült

Államokban, most Cleveland elnök pártfogása folytán bejutni akar anyakönyvfelügyelőnek Magyarországon. Minthogy a nem sikerült yancko felotte lelkiismeretes ember, s nagyon szívéro vette jövendő kötelességeit, a többi közt így okoskodik a belügyminiszterhez irt körvényében: „Miatán kötelességem évenként minden anyakönyvi kerületet kétszer beutazni, egy felügyelői rayonban pedig 200 anyakönyvi kerület van, (pl. Nyitra és Bars megyében), ennél fogva tisztelettel kérem a nm. belügyminiszter urat, méltóztassék szigoruan utasítani a kalendáriumesinálókat, hogy ezentul 35 nappal többet vegyenek fel a naptárba, hogy legalább minden látogatásra egy nap essék; mert ellenkezőleg csak annyit tudok meg, vajjon a jegyző ur jó törköly-pálinkát tart-e vagy pedig a jegyzőné asszony sok cikóréát tesz-e uszonna kávéjába.”

— **A választói jog kiterjesztése.** Baranya vármegye törvényhatósági bizottsága tegnapelőtt tartott közgyűlésén tárgyalta Békés vármegye körlevelét, melyet a megye választói fognak minden állampolgárra való kiterjesztése érdekében a törvényhatóságokhoz intézett és ily irányu törvény alkotását sürgeti a képviselőháznál. Simonfay János orsz. képviselő indítványára ezt a körlevelet hasonló szellemű folirattal támogatja Baranya vármegye közgyűlése.

— **Az anyakönyvvezetés és a zsidók.** Wlascics kultuszminiszter leiratott intézett az orsz. izraelita irodához, melyben kijelenti, hogy az állami anyakönyvvezetésről szóló törvény és rendeletek a zsidó anyakönyvvezetőket nem érintik és hogy a rájuk vonatkozó 1285—1924. és 1888—1191. sz. elnöki szabályrendeletek ezentul is érvényben maradnak.

— **Anyakönyvvezetői állások Szegeden.** A belügyminisztérium Szeged város közgyűlésének a polgári anyakönyvvezetést illetőleg hozott határozatát azzal a fontos elvi módosítással hagyta jóvá, hogy az anyakönyvvezetőt nem a közgyűlés, hanem a közigazgatási bizottság jelölése alapján a minisztérium nevezi ki. Egyuttal elrendelte a minisztérium, hogy az anyakönyvvezetői állomásokra 15 napi határidővel pályázat hirdetendő. A pályázati kérvényeket jövő hónap 10-ig kell felterjeszteni a minisztériumhoz.

KÜLFÖLD

Ausztria. A német liberálisok tegnap nagy vereséget szenvedtek. Ugyanis a reichsrath hosszabb és heves vita után tegnap 173 szóval 143 ellenében, tehát 30 szót többséggel megszavazta a költségvetésnek a cilli-szlovén gimnázium tételét, mely miatt a német liberálisok tudvalegölög kiléptek a koalícióból.

TÁVIRATOK.

Bártfa, jul. 11. (Ered. táv.) A királyné tegnap délelőtt a Deák szálloda előtt Vályi János eperjesi gör. kath. püspökkel hosszabb beszélgetést folytatott.

Bécs, jul. 11. (Ered. táv.) A VII. ker. liberális választói tegnap este partgyűlést tartottak. A gyűlésen 1500 antiszemita is megjelent, a kik a liberálisokat nem engedték szóhoz jutni. Végre is a liberálisok elvonultak, mire az antiszemiták folytatni akarták a gyűlést. Szónokaik már ki voltak jelölve, mikor a rendőrség a gyűlést feloszlatta.

Bécs, jul. 11. (Ered. táv.) Tóth Vilmos, a közös főszámvívővség volt elnöke a „N. Fr. Pr.” értesülése az őszszel főrendiházi taggá fog kineveztetni.

Szent-Pétervár, jul. 11. (Ered. táv.) A cár ma fogadja a bolgár küldöttséget, mely koszorút fog letenni III. Sándor cár koporsójára. A cár a küldöttséget igen kegyesen fogja fogadni s a bolgárok remélik, hogy a cár kibékül Bulgáriával.

Berlin, jul. 11. (Ered. táv.) A porosz országgyűlést tegnap bezárták.

Városi és vidéki hírek.

József főherceg Kisjenőn. József főherceg néhány napi pihenésre birtokára Kisjenőre utazott, a hova pénteken este 8 órakor érkezett meg. Főlegyházáig külön vonaton eléje utaztak: Fábian László Arádmegye főispánja, Szathmáry Gyula alispán, Ormós Péter királyi tanácsos, a főherceg bizalmas embere és még több megyei notabilitás. A Kisjenői állomáson Pécely Elek főszolgabíró lelkes beszéddel üdvözölte a magas vendéget, a ki kezét fogott a pályaudvaron összegyűlt urakkal s meghallgatta Szabó János esendőrmeister jelentését. Majd megtekintve az újonnan épült udvari várótermeket, a melyekről nagy elismeréssel nyilatkozott Lengyel állomásfőnök előtt. Szombaton reggel négy órakor Ormós Péter kíséretében Hadad-ra, a hol mint rendes, hosszabb időt töltött az alatt a három hatalmas tölgyfa alatt, a melyeket apja ültetett. Délután megtekintette az ágyai és somhidi uradalomát. Vasárnap reggel minden bejelentés nélkül megjelent a csendőrségi kaszárnyában, a hol mindent gyengélesen megnézett s hosszasan beszélgetett a legényekkel. Többek között Szabó esendőrmeisternek, a kit egy elfogott lótolvaj kegyetlenkedéssel vádolt, ezeket mondotta: „Tudom, hogy ön a csendőrségek között a legderekabb, hogy csak a tulbuzgósága miatt keveredett bajba. Nem szabad tulbuzgónak lenni; alkalmazkodjék mindig pontosan a szolgálati szabályzatához.“ Kisjenőn a főhercegnek kedves vendégei voltak: József Agósti főherceg és neje érkeztek oda, a kiket maga a főherceg fogadott. A főherceg hétfőn Borosjenőre ment kocsi s onnan kedden Gyulára utazott, a hol szemlét tartott a honvédsapatok felett. Gyuláról ő fenségsége visszatért Kisjenőre, a honnan néhány nap múlva Alesuthra utazik.

Közigazgatási bizottsági ülés a városnál. A városi közigazgatási bizottság tegnap délelőtt tartotta július havi rendes ülését Fiáth Miklós báró főispán elnöklése alatt. Elnök az ülést megnyitván Tóth István főjegyző többek közt jelenti, hogy Dieballa György bizottsági tag kérvényt adott be a legutóbbi iskolaszéki ülésnek azon elvi kijelentése ellen, mely szerint a megüresedett főtanítói állást az iskolaszék hármas kijelölése folytán a kir. tanfelügyelő tölti be. A közigazgatási bizottság ez ügyben csak a tanfelügyelő referálása folytán illetékes s ezért kimondotta, hogy a kérvényt a főispán útján a miniszteriumhoz küldi fel. Dr. Major Ferenc tiszti főorvos jelentése után szóba került a gőzmalom melletti Mann-féle sertéshizlalda. A főorvos kijelenti, hogy 6 ezon hizlaldának eltávolítását már kétszer megsürgette a kapitányságnál. Seidel Lajos rendőrfőkapitány erre megjegyzi, hogy elrendelte az állomány eladatását, de az egyelőre a sertésvész közbejötté miatt meg nem történhetett. A bizottság megállapodott abban, hogy Seidel Lajos rendőrfőkapitány hozzon előfoku határozatot. Ezután elnöklő főispán indítványát, hogy a sertésvész állítás könnyítése végett jó volna a miniszteriumhoz írni, a bizottság elfogadta. Róé István árvaszéki elnök és Mersich Gyula pénzügyigazgató helyettes jelentései tudomásul vettek. Quirini Gusztáv főmérnök a havi jelen-

tés után bemutatja a kereskedelemügyi miniszter rendelkezését, mely szerint ócska gőzkazánokat csak szigorú vizsgálat után szabad használni. A többi előadói jelentések tudomásul vétele után az ülés 11 órakor véget ért.

Egyházmegyei hírek. Horváth Imre káplán N.-Perkátáról Sz.-Fejővárra a felsővárosi plebániához, Szalay József káplán Pázmándról Nagy-Perkátára, Tomann Antal káplán Kálozról Pázmándra, Kostyelik Ferenc ujmisés Kálozra, Gönczöl Antal ujmisés pedig Bicskőre helyeztetek kápláni minőségben.

Közigazgatási bizottsági ülés a megyénél. Fejérmegyei közigazgatási bizottsága f. hó 9-én tartotta július havi ülését Fiáth Miklós báró főispán elnöklése alatt. Az ülés főbb mozzanatai a következők: Dr. Steiner Fülöp megyés püspök panaszt emelt a moóri főszolgabírónál, hogy Gánth községben a tanköteles gyermekek vasárnap a kórosnát látogatják. A főszolgabíró nem intézkedett az ellon, mivel nincs szabályrendelet. Az ügy a közigazgatási bizottsághoz került, mely kiadta az alispánnak intézkedés, esetleg ily irányú szabályrendelet céljából. Pesteties Béné gróf kir. tanfelügyelő ajánlja, hogy ha szabályrendelet készítették, a dohányzás és káromkodás elleni tilalmat is jó lesz belevonni. Huszár Agoston alispán kérdi a pénzügyigazgatót, vajjon az adóvégrehajtások az aratási időben fel vannak-e függesztve, Zobel Gyula oly értelemben válaszol, hogy ezt a miniszter szokta elrendelni; ő az adóbejárást most nem sürgeti. Fejérvári József iváncsai jegyző ellen fegyelmi eljárást kérelmeztek. Az összes iratok jelenleg a büntető bíróságnál vannak. Moóri község előjárósága egy ut kinyitása miatt pert indított a moóri szolgabíróságnál Lamberg gróf ellen. A kérdéses ut nem lévén közlekedési ut, a főszolgabíró, majd az alispán is a pert elutasította, a közigazgatási bíróság pedig a birtok bíróságig utasította. Dr. Varga Zsigmond tiszti főorvos jelentése tudomásul vőtetett. A sertésvészre vonatkozó ülési részletet lapunk közgazdasági rovatában ismertettük. Zobel Gyula pénzügyigazgató jelenti, hogy a sárosi róm. kath. plebános felbőszít adott be a mise alapítványoknak megadóztatása ellen. A bizottság a felbőszít elutasította, mivel a törvény elrendeli a megadóztatást. Quirini Gusztáv főmérnök jelentette, hogy Szent Mihály Zichyfalva vasúti megállóhely jöve kikészíti névvel fog jelöltetni. A kir. ügyész jelentésével az ülés fél 12 órakor véget ért.

Semsey Andor újabb alapítványával. Semsey Andor a bőkezű mecenás ismét újabb alapítványokat tett tudományos célokra. A jövő szeptembertől kezdve alapítványából évi 2000 forintot kap egyetemet végzett három fiatal tudós, ki a fizika, matematika, zoologia, botanika, minorologia vagy geologia művelésére adja magát. A tanárjelöltek internátusának könyvtáralapja javára 5000 frtot adományozott.

Prímicia. Kostyelik Ferenc ujmisés f. hó 9-én d. e. 10 órakor mutatta be az Úrnak első szent mise áldoztatát Knezech Pál manuaktorsága mellett. A szentély az ujmisés rokonaival, a templom hajójára pedig hívőkkel zsufolásig megtelt. Mise után az ujmisés először szüleit, testvéreit, majd mindenekelőtt Szűgyény Marich László vallásosságáról ismeretes nejét s utána a jelenlevő hívőket részesítette áldásában. A mise alatt a kóruson levő polgári dalkör több szép egyházi éneket adott elő. Az áldásosztás befejeztével a szülői háznál fényes ebéd volt, melyen városunkból igen számosan vettek részt. Az első toasztot Knezech Pál hitoktató, az

ujmisés menuduktora mondta, s azon reményének adott kifejezést, hogy az ujmisés mindenkor igaz pásztora, lelki vezetője lesz a róla bizott hívőknek. Utána Seidel Lajos rendőrfőkapitány emelt szót s szívére kötötte az ünneplőnek, hogy a vallásosság mindig együtt jár a hazafisággal, épen ezért soh'se feledkeztek meg koszorú különöknök, Vörösmartynak szavairól; „Hazának rendületlenül légy hivo óh magyar!“ Végül élteti az ünneplőben a papot s reméli hogy mindenkor önzetlen, igaz hazafi lesz. A sok toaszt közül még különösen dr. Major Ferenc tiszti főorvosé vált ki, a ki a vallásos érületről beszélt nagy hatással. A szép primíciai ünnepély csak az éjféle órákban ért véget.

A székesfejérvári állami főreáliskola értesítője a lefolyt tanévről, melyet dr. Kuthy József igazgató szerkesztett, egy egész vaskos kötet. A miniszteri felszólításra, hogy minden középiskola készítse el történetét a millenniumra, Borostyán Sándor főreáliskolai tanár állította össze az intézet negyven éves történetét nagy gondal és szorgalommal. Az intézet tanári kara jelenleg dr. Kuthy József igazgató vezetése alatt 17 tagból áll a helyettes-, hittan- és tornatanárok kivételével. A zenét Hermann Ede zenetanár tanította. A mi a vallástant illeti, sajnos, az eskák a hittanánra volt bizza. A metnyiben a vallásos érület ápolását a tanári kar írásbeli dolgozatok vagy olvasmányok által nem igen mozdította elő. Az önképzők a lefolyt tanévben is folytatták munkásságát. Célját az önképzés, a nemzeti szellem erősítése, a magyar nyelv alapos tudásának megszerzése és a szép stílusnak elsajátítása képezte. A kör az alakuló gyűlésen kívül tartott 10 rendes, 1 rendkívüli és 5 díszgyűlést. Az egész év folyamán felvettették az intézetbe 373 tanuló, vizsgát tett 350. A tanulók közt volt 146 róm. kath., 1 gör. kath., 26 ev. ref., 6 ág. ev. és 171 zsidó. A mi a tanulmányozás eredményét illeti, az általában véve kielégítő. Minden tantárgyból jeles 11, jó 52, elégséges 197, egy tantárgyból elégtelen 49, két tantárgyból 23, több tantárgyból 18.

A lövészegylet választmányi ülése. A székesfejérvári lövészegylet választmányja tegnap d. n. 4 órakor Tóth Aladár orsz. képviselő lövészmeister elnöklése alatt ülést tartott, melyen Lichtneckert József, Gánti Lajos és Deim György rendes tagokul felvették. Ezután dr. Major Ferenc tiszti főorvos, lövészmeister jelentette, hogy az ifjuság által az ő elnöklése alatt tartott táncmulatság 58 frt 23 krt eredményezett. A választmány örömdetesen tudomásul vette s dr. Major Ferenc lövészmeister buzdalmáért jegyzőkönyvileg köszönetet mondott. A választmány többek közt meg elhatározta, hogy a lövészegylet millenniumi kiállítására 11 képet küld és az átadással dr. Major Ferencet bizza meg. Ugyancsak dr. Major bizza meg a választmány azzal is, hogy az egyelet az orsz. sport-egyesületnél képviselje.

Üngyilkos őrnagy. Major Kálmán honvéde őrnagy, aki néhány héttel ezelőtt helyeztetett át Veszprémből Sopronba, folyó hó 8-án este fejbe lötte magát s rögtön meg is halt. Az őrnagy üngyilkossága: mindenütt, de főleg Székesfejérvárott élénk beszéd tárgyát képezi s nagy feltűnést keltett, mert mint közelálló ismerősi mondják, Major őrnagy mindig igen kedélyes, gavaléros, jómodoru ember volt és soha sem vettek észre semmit sem, a minök következménye lehetne ezen végzetés tett. F. hó 8-án délelőtt még a loglekiismeretesebben olvégezte teendőit, több ismerősét meglátogatta, ebéd után a kaszinóba, onnan haza ment s lefeküdt. Inasának panaszkodott, hogy betegnek érzi magát. Délután már nem hagyta el szobáját, leveleket irt s meghagyta inasának, hogy 7 órakor menjen hozzá. Az inas a kellő időben elment a lakásra s akkor adta át Major azt a csomagot, a melyet Hrabovszky ezredesnek címezott. Az ezredeshez irt levelében a B. H. értesülése szerint megírta üngyilkosságát s okul nagy fokú igaztottságot s az örülestől való félelmét adta. A

levélhez egy kész telegram volt mellékelve feleségének címezve. A telegramban csak ez állott: Kálmán meghalt. A szerencsétlen végű őrnagyot tegnap délután temették el ósdiás részvét mellett. A „Magyar Állam”, „Hazánk”, „Magyarország”, „Pesti Napló”, s még több fővárosi lap szerint Major őrnagy a Semencez-ügy áldozata. Ő is tagja volt ugyanis a Szemencez-ügyben eljáró katonai bizottságnak, a melynek tagjait büntetésből széthelyezik mindenfelé az országba. A meg nem érdemelt büntetésből történt áthelyezés kedélybeteggé tette a gavalérságáról ismeretes őrnagyot s ez kergette a halálba. Ha ez tény, akkor mély felháborodásunknak kell, hogy kifejezést adjunk a fölött, hogy a honvédelmi miniszter minden alapos ok nélkül csak az egyházpolitika miatt magasrangú katonatiszteteket egyszerűen megállít pályáján, másrészt a halálba kerget.

— A Margitsziget nincs eladva.

Egy fővárosi lap tegnap azt jelentette, hogy a Margitszigetet egy konzorcium megvette. Ez a hír nem felel meg a valóságnak, a mennyiben József főhercegnek tettek ugyan több ajánlatot, de a főherceg még senkivel sem közölte végleges elhatározását.

— A székesfejevári belvárosi

kath. kör helyiségeinek berendezése legközelebb befejezéstvet, a választmány kedden délután tartott ülésében pályázatot hirdettet a kör-szolgá állásának betöltésére. A kik ezen állást elnyerni óhajtnak, forduljanak e hó 16-ától bezárólag 23-áig dr. Szabadgy József és dr. Szegfű Ignác ügyvéd urakhoz, a hol a feltételeket is megtudhatják.

— A fürdés áldozata.

Rác-Almásról írják nekünk: Molnár Áron István nevű 7 éves fia a napokban az ugnevezett téglagyári tóba ment fürödni. Fürdés közben göresöt kapott a vízbe fult. A segítségére sietők már csak holttestét húzhatták ki a vízből.

— Megugrott 2 frt miatt.

Ganszky József étyeki születésű, nőtlen kocsiát a budapesti kapitányság kihágási ügyben jogerős ítélettel 2 frt pénzbüntetésben, ennek behajthatlansága esetén 12 órai elzárásban marasztalta el. Mivel Ganszky sem fizetni, sem ülni nem akart, kerekét oldott és pedig úgy, hogy eddig minden nyomozás sikertelen volt. Most országszerte körözetik.

— „Mentor“ ellátási vállalat.

Fontos kérdést old meg e vállalat, a mikor az ezredéves országos kiállítás igazgatóságának pártfogása alatt működését megkezdette. A lakáskérdés okozza mindig a kiállításra felröndülőknak a legnagyobb gondot, mert nemcsak attól tart, hogy nem kap lakást, de félt a kiállítás tartama alatt azok drágaságától. E vállalat saját szállóhelyeit rendezi be és minden jelentkezőnek 7 napra már előre lefoglalja szobáját, jöjjön az a kiállítás tartama alatt bármikor is Budapestre. Az étkezési szelvények a főváros és a kiállítási terület több előkelő vendéglőiben bírnak érvénnyel, míg a közlekedés a lóvonat és a villamosvasúttal bármely vonalon teljesíthető. A vállalat ellátási könyvecskék 7 napra szóló szoba, étkezés, közlekedés, kiállítás és szórakoztató szelvényeket tartalmaznak. Azonkívül játszanak a kiállítási tombolán és egy hét napra szóló 2000 koronás baleset biztosítási bárcával bírnak. Egy könyvecske ára 42 forint, beszerezhető 1 frt heti, vagy 4 frt 20 kros havi lefizetés mellett már ma és az esetben, ha egy 6 frt 50 kros napi szelvényrel pótolva lesz, 2 személy által 4 napra bír érvénnyel. Nem csoda, ha az ország minden részéről már is oly nagy számban érkezik a vállalathoz bejelentések, és így a közönség helyesen cselekedne, ha minél előbb jelentkeznék, miután a vállalat csak korlátozott számban fogad el előjegyzéseket.

— Népesedési megalom.

Székesfejevárott június hó 30-tól f. hó 7-ig született összesen 13 gyermek és pedig 5 fi, 8 nő. Meghalt a lefolyt idő alatt 21 ember, 14 fi és 7 nő. A kik közül kiskorú 12, nagykorú pedig 9 volt. Nint halálok szerepelt: tüdőbaj 3, enteritis pedig 7 esetben.

— A „Fejérmegyei Napló“ sajtó-

pöre. Liptay Kornél a „Correspondencia de Hongrie“ szerkesztője f. évi április 25-én sajtópórt indított a „Fejérmegyei Napló“ eltt, melynek múlt évi aug. 2., 4., 6., és szept. 13-iki számaiban megjelent egyes cikkeiben ellene irányuló rágalmazást és becsületsértést látott. A budapesti kir. törvényszék mint esküdtszéki sajtóbíróság május 28-án tárgyalta ezen ügyet, és mint a „Fejérmegyei Napló“ szerkesztőjét most végzés után értesítette, Liptay Kornél vádját visszautasította. Liptay Kornél urnak nincs szerencséje a lapunk szerkesztője ellen indított sajtópörökkel. Egyik vádját már a télen utasította vissza a sajtóbíróság, most következik a másik, és ha a jelek nem csálnak, a pesti napló vézsjé hasonlóképen fog járni.

— Elhagyta nejét és gyermekeit.

Holenik József eresi-lakos f. évi április hó 19-én nejének s gyermekeinek hátrahagyásával lakásáról eltávozott s azóta vissza sem tért. Holeniken eltávozásakor az elmezarodottság jelei mutatkoztak. Az eddigi nyomozás eredményre nem vezetvén országos köröztetését elrendelték.

— Törvényszék.

A székesfejevári kir. törvényszék f. hó 9-én a következő ügyekben tartott végtárgyalás: Hérics István és György sárszentmiklósi lakosok a korcsmából hazamenő Böröcz Józsefet 1894. május hó 8-án helyen megszurtták. Ezen tettért a törvényszék Hérics Istvánt 3 havi, Hérics Györgyöt pedig 3 napi fogastra, 60 frt kárterítésre s egyéb költségek megtérítésére ítélte. Az ítélet jogerős. A Simon György Szerescsen pusztai lakos elleni lopásügy, miután Papp Lajos káros megbocsajtott, beszüntetett. A Glócz István elleni magánlak megsértési ügy pedig, miután a tanuk nem jelentek meg, elnapoltatt.

— A Duna halottja.

A napokban Érd község mellett a Dunából egy női hullát fogtak ki. A rajta levő ruha szembjében egy Molnár Mária névre Szabadkán 1877. évben kiállított cselédkönyv volt.

— Szenzációs feljelentés.

c. alatt írja a Magyar Újság: „Ezzel a címmel egy hétfői újság nyomán a napilapok azt írják, hogy a VI. kerületi kapitányságnál feljelentést tettek egy fővárosi káplán és hitoktató ellen, ki erőszakot követett el egy 13 éves leányon. Erre vonatkozólag a rendőrség a következő jelentést adja ki: A „Montagblatt“ azon hírvél szemben, hogy egy segédlelkész vagy hitoktató ellen valamely büncselekmény miatt bűnvádi vizsgálat volna folyamatba, kijelenti a főkapitányság, hogy ezen hír nem felel meg a valóságnak“. Engedelmet kérünk a pesti naplótól. de kolegájának a „Montagblatt“-nak eljárását igazán zsidó arcátlanágnak kell megbolyegeztünk.

— **Lóverseny.** A helyben állomásozó uhlánus-ezredjlesztikara, mint értesülünk, legközelebb lóversenyt rendez. A lóversenyt bál fogja követni.

— **Baleset.** Fekete Antal lakatos mester Kóka József nevű 13 éves inasa folyó hó 9-én a gépnél dolgozott és pedig oly vigyázatlanul, hogy a gép két ujját összeroncsolta. A sebesültet dr. Trummer Gyula orvos vette gondozás alá.

— **Roncsoló toroklob.** A Göböljáróshoz tartozó Katalin-majorban Kovács József 8 éves fián a roncsoló toroklob tünetei mutatkoztak. Az illetékes hatóság rögtön megtette a szükséges óvintézkedéseket.

Irodalom és Művészet.

— **Dobó Sándor színtársulata,** mely a téli szezonra Székesfejevára jön, most Ungvárott működik a közönség nagy pártfogása mellett. Kedvence az ungvári közönségnek a társulat sikkes fiatal prima-

donnája Káldi Mariska, kinek minden fellépte telt házat csinál. A társulat jó erőt kivüle: Posfay Ella, Cs. Almássy Julia, Nyáray György és Baghy. Szinre kerültek eddig: Ember tragédiája, Becsület, Sarah grófné, Szókimondó asszonyság színművek, Csillaghullás, Botyár kendője népszínművek, Citerás, Szip Galathá és Nap és Hold operettek.

Közgazdaság.

Vastag tévedések.

A gazdasági tudósításokból immár tisztán áll, hogy az egész országban fellépett a rozsdá. Jelentik ugyan mindennűn, hogy eddig károkat nem okozott, de kérdelem, lehet-e valaki illetékes e felett véleményét mondani akkor, mikor a mag még csak félig van kifejlődve és semmiféle külső jelekből a kár még nem konstatálható? Abból azonban, hogy ez ideig a vetésekben kár nem látható, korántsem következik, hogy ez valóban így is van.

Tudjuk, hogy a levelek a növényéletben igen fontos szerepet játszanak, ők közvetítik az élely és szényen (szénsav alakban) körforgását, ők látják el nem kis mértékben a növényt nedvességgel a harmat felszívása által s mérséklük a forró napsugarak közvetlen hatását az egész növényre. Mi következik már most ebből? Nem-e az, hogy a megtámadott levél nem végezhetvén akadálytalanul természetes funkcióját, az egész organizmusban kisebb-nagyobb táplálkozás zavar áll elő szerint, a mint a rozsdá kisebb vagy nagyobb mértékben olt. De nemcsak a levelek hiányos működése hat kártékonyan a növényi individuum fejlődésére, hanem maga a rozsdá is mint elősdi, emésztli a növénynek azt a tápanyagot, mely egészen az anyanövénynek volt rendelve. Hogy a rozsdá csakugyan a növénynedvet fogyasztja, világosan látható abból, hogy azok a növényrészek, — mind megannyi szükséges szervek a növényélet ökonomiájában — melyeken a rozsdá fellépett, mind elhalnak. Már most, ha az így áll, az ellenkezőt pedig senki sem képes bebizonyítani, hogyan lehet állítani, hogy a rozsdá eddig károkat nem okozott? Számokban ugyan ki nem fejezhető a kár, de a természet vaskövetkezéssége az ezen alapuló tapasztalás is azt mutatja, hogy a rozsdá kár nélkül, mint minden ok okozat nélkül nincs és nem is lehet.

Epen így megfoghatatlan homály uralkodik az üszög keletkezésének kérdése körül. Azt állítják, hogy a szaklapok is, (Körtelek) hogy az ideí b eszőések szaporították el országszerte az üszögöt. Uram bocsá, mily naiv leplezése ez az ignoranciának! Soha még üszög nem keletkezett atmoszferikus behatások következtében. Akár már kint van a kalász, akár még mélyen a szárbán, külső infektio által az egészséges kalász soha üszöggé nem degenerálhat. A mag külső héjára (epidermis) rátapadt előző évi üszögspórák a mag csírázásával egyidejűleg életre ébrednek s behatolnak a növény embriójába. Itt, mint más gombák, gyorsan fejlődnek s aszerint, amint több vagy kevesebb kalászhébrénybe jutnak, több vagy kevesebb üszögös kalásznak is lesz. Az üszögöt észrevehetjük már a kalász legzsengébb korában, midőn az még egészen lent a szárbán van s alig egy cm. hosszú. Miután tehát a kalász már ébrény stádiumában inficiálattik, továbbá a meg nem támadott kalász csak egészséges magot nevel, egészen világos, hogy a növény későbbi fejlődési szakában az időjárásnak abszolúte semmi befolyása nem lehet az üszög akár szaporodására, akár csökkenésére.

Gazdasági téren a kutatás és vizsgálat oly lényeges momentum, hogy anélkül a gazda csak hiába való theoriat tömkelegébe jut s hamis feltevésekbe merül el.

Társulat.

Az alföldi szocializmus ellen.

A ki azt hiszi, hogy a Hódmezővásárhelyen tavaly lezajlott szocialis zendüléssel és annak törvényes következményeivel vége szakadt az alföldi agrár-szocialis mozgalmaknak, az nagyot csalódik. Ellenkezőleg, mintha az a fellobbantott láng elrejtve bár, még jobban izzadnék, mióta az elégedetlenek és zendülők korifeusait megbüntették lázító, forrongást szító izgatásai miatt és az alföldi birtokos osztály sohasem tudja, hogy mily napon ébred ismét a legkomolyabb zendülésre, a felbujtatott munkásnép újabb szocialis forradalmára. Ugy állanak ma már a viszonyok az Alföldön, hogy a sovinizmusáról híres magyar földműves ember tagadja a nemzetiség és a haza fogalmát és kész magához ölelni minden jöttmentet, a ki kompolitizmusról, vagyonközösségről és bombasztoktól duzzadó agrár-szocializmusról tart neki prédikációt. Forrong az Alföld és a megméltelyezett megyék és városok bizony jól teszik, ha előleges intézkedéseket tesznek a bekövetkező eshetőségekkel szemben. — Folyik is az összes érdekelt megyékben a tárgyalás és a tanácskozás. Legutóbb Hódmezővásárhely törvényhatósága bizott meg egy bizottságot, hogy javaslatot dolgozzon ki arra nézve, miféle intézkedések volna nék teendőek a szocializmus terjedésének megátalására.

A bizottság munkájával elkészült s terjedelmes jelentésében a következőket javasolja: 1. A népámitó lapok betiltására vonatkozólag törvényesen intézkedjenek. 2. A vidéki vállalkozók által felfogadni szokott munkásokkal az alku és a szerződés megkötése történjék a rondórság előtt. 3. A robotot feltétlenül előtérüljék. Ötszáz forintot meg nem haladó hagyaték után kincstári illetéket ne szedjenek. 5. Azok a mezei munkások, a kik alkalomszerűleg foglalkoznak fuvarozással, kereseti adóval ne rovsanak meg. 6. A hadmentesség új helyesebb arányokban állapittassék meg. 7. Mondassék ki, hogy II-od osztály személyes kereseti adóval csak azok a munkások terhelhetők meg, a kiknek egyenes adója a két forintot meghaladja. 8. A pénzintézetek megkeresendők, hogy a kisebb kölcsönökre nézve ne állapítsanak meg magasabb kamatát, mint a mint a milyen a nagyobb kölcsönöknél szokásos. 9. A jó erkölcsű családok jutalmazandók. 10. A tőke-kamatadó 10 százalékról 5 százalékra szállittassék le és ne nem táblázott adóságokra is vetessék ki. 11. A hagyatékot abban az esetben is leltározandók, ha az örökösök nagykorúak. 12. A kataszteri munkák helyesebb módon oldassanak meg. 13. Vasúti nagyobb szállításoknak kedvezményeket ne adjanak. 14. Az ártérítési költségek igazságosabban alapon rovsanak ki. Rendszeresítsék az állami könyvszerbiztosítást.

— Szőlőgazdák figyelmébe. Székesfehérvár városi hatósága a következő figyelmeztetést bocsátotta közzé: A városi hatóság figyelmezteti a székesfehérvári szőlőbirtokosokat, hogy a helybeli amerikai szőlőtelep termelvényeire nézve a helybeli

szőlőbirtokosoknak a saját szőlőjükbe beültetendő szükséglet erejéig elővételi joguk van az esetben, ha a megrendelést az amerikai szőlőtelepen f. évi augusztus végéig megteszik, későbbi megrendelések a vidéki megrendelések sorrendjében nyerne a készlet kifogytatig kielégítést. Az amerikai szőlőtelepek ezidőn eladásra kerülő termelvényeit kitüntető árjegyzék Flitsch Miklós nádor-utcai fűszerkereskedésében kapható.

— Az Unio katolika nem oszlott fel. A kormány zsidó organumai, a P. L. nyomán azt a hazug hírt terjesztették, hogy az áldásosan működő Unio Cattolica biztosító-résztársaság mult havi közgyűlésén Hrdlicska részvényes az intézet feloszlását indítványozta. Ennek megcáfolására elég azt felemlítenünk, hogy Hrdlicska nem hogy nem ajánlotta az intézet feloszlását, hanem legujabban 200,000 frtot ajánlott fel az Unio Cattolicának. Ime a zsidó-liberalis tábor miként iparkodik megsemmisíteni mindent, a mi nem zsidó. Minden egyes tette rával a főforrásra, a mely átkos rendszerrel már tönkretette a nemzet zömét, a gazdaközönseget s gazdáink egy része még mindig néz, de nem lát és félre hagyja magát vezetettini.

— Magyar kereskedők kongresszusa. Több fővárosi kereskedelmi társulat felszólította az ország kereskedelmi testületét, egyleteit és összes kereskedőit, hogy a kiállítás tartama alatt a magyar kereskedelmet érdeklő fontosabb dolgok megbeszélése végett országos kereskedelmi kongresszust t. tsanak. Célja volna ezen kongresszusnak a kereskedelem országos szervezése, az iparpártolás állandósítása, a keleti kereskedelem emelése, s a hiteltörvényhozás terén létesítendő reformok nagy kérdéseinek megvitatása. A kongresszus rendezésével felmerülő költségeket a résztvevők tagdíjából fedezik. A tagdíj a vidéki tagok részére 5, budapesti tagok részére pedig 10 korona. A kongresszus megtartása 1896. évi augusztus hó második felére van tervezve.

— Távbeszélő a kiállítók számára. Az ezredéves országos kiállítás alkalmával ugy a kiállítók, mint a kiállítást látogatók számára a kiállítás tartamára föld alá helyezett kabelek segítségével keres. ügyi min. távbeszélő hálózatot létesít annak a központi hivatalát a posta-távirda és távbeszélő pavilonban rendeztetik be, mely központ segítségével az állomások ugy a budapesti, mint a vidéki hálózatokkal kapcsolatba hozhatók lesznek. Az előfizetési díj minden egyes hálózat után a hálózat üzemének egész tartamára hatvan forintban állapittatik meg, mely díj 1896. évi február havában előre egy összegben fizetendő le.

— A sertésvész. A f. hó 9-én tartott megyei közigazgatási bizottsági ülésen dr. Pick Gyula bizottsági tag felszólalt s hivatkozva a sertésállomány zár alá vételére a sertésvásárok beszüntetésére és a megszorított szállításra ajánlja, miszerint az intézkedések megtételénél szigoruan járja-

nak el. Huszár Ágoston alispán felvilágosításul előadta, hogy a sertésvásárok betiltása az orbáne miatt történt. Mihelyest a sertés-orbáne szünni fog, a szigorú intézkedések enyhíthetnek fognak. Dr. Pick Gyula szerint az orbáne miatt onyább intézkedések tehetők, mire Fiáth Miklós főispán a törvényre hivatkozva megjegyzi, hogy a szigorú zár az orbáne miatt is elrendelhető. Végre elhatározták, hogy felirnak a miniszteriumhoz, miszerint engedje meg a sertéseknek kocsin való szállítását. Megyénk a zár alól még fel nem oldható, mert az orbáne nagyon el van terjedve. Igy legutóbb Rác-Keresztur, Rác-Almás községekben s a hozzá tartozó Radica pusztán, továbbá Duna-Pentelén, Mányon és Uj-Galambos pusztán. lépett fel járványszerűleg az orbáne. A szigorú óvintézkedések dacára a betegség megszűnéséről mostanában szó sem lehet.

Szerkesztői üzenetek.

Nagyon kérjük katolikus hit-rokonainkat, hogy csak olyan lapokra adják pénzüket, amelyek katolikus meggyőződésünket tisztelik. Ne támogassuk bűnrészességgel a zsidó sajtót, amely garasainkból palotákat emel, de uton-utófolten pellenégre állítja hitünket és arcu vert katolikus hit-elveinket.

S. Gy., Zala-Gógánfa. Előfizetése jul. 1-ig szél. — Schnitzler Ignác urnak, Szigetujfalu. Rendben van, üdvözlöt. — „Heccáplán.“ Jól megy minden.

Liebing Richárd. toronyóra-gyár.

Liebing Richárd, a bécsi cs. kir. kereskedelmi törvényszék és a bécsi 13. ker. cs. kir. városi kiküldött járás-bíróság hites szakértője és becselője
Bécs, 13. Speizingerstrasse 66.

kizárólag csak toronyórákat készít, templomok, városházak, kastélyok, lak-tanyák, iskolák, gyárak stb. számára, a legújabb és legjobb konstrukció szerint és szolid kivitelben. Hasonlóképen el-vállalja toronyórák javítását is, közsé-geknek pedig részletfizetéseket is engedélyez.

Költségvetések díjtalanok.

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítási igazgatóság pártfogása alatt*) lévő

*) E pártfogást
DÁNIEL ERNŐ
magy. kir. koresk. min.
nr. 0 nagy. 4513/95. sz.
feliratában biztosította.

„MENTOR“ Ellátási-Vállalat

BUDAPEST, Kerepesi-ut 22. szám.

az ezredéves országos kiállítást látogatók számára kibocsát 42 frt értékben 1 frt heti, vagy 4 frt 20 kr havi betétzés mellett

Elszállásolását saját új szállóhelyeken. Et-kezés a főváros és a kiállítás előkelőbb éttermében.

ELLÁTÁSI KÖNYVECSKÉKET

melyek a kiállítás egész tartama alatt 7 napra szóló

szoba-, étkezés-, közlekedés-, kiállítás- és szórakoztatási-szelvényeket,

1 kiállítási tombola-jegyet, végül egy 2000 koronás baleset-biztosítási bárcát tartalmaznak.

Egy ilyen könyvecskét, (2 személy is használhat, 4—4 napra, ha 6 frt 50 krral pótolva lesz.) — Előfizetéseket csakis korlátozott számban (az első részlet beküldése mellett) már most elfogadnak, valamint bővebb felvilágosítással szolgálnak:

A Budapest-Erzsébetvárosi Bank. — A „Mentor“ Ellátási-Vállalat.

Dr. Morzányi Károly Ehrlích G. Gusztáv
országgy. képv. mint t. elnök. fő. tit. tag, gyáros, mint elnök.

Rózsa Lajos
igazgató.

Hegedüs Dániel
titkár.

Takács Zsigmond

Stadler Károly

Székesfehérvári képviselőség: PINKÁSZ ZSIGMOND és FIA uraknál.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve.